

2.ERCİYES ÜNİVERSİTESİ'NDE

2.1.Özürlü Tanımı

Sağlık sorunu bir öğrencinin Erciyes Üniversitesindeki akademik veya sosyal hayatına katılmasını engelliyor ise o öğrenci özürdür. Özürünü bize bildirip tespit ettirmek veya ettirmemek öğrencinin kararıdır. Ancak tespit edilen öğrencilere istekleri doğrultusunda destek verilir. Bazı imkândan faydalanabilmek için heyet raporuyla özür oranını göstermek gerekebilir.

2.2.Hedeflerimiz

- Tüm öğrencilere Erciyes Üniversitesinde başarılı ve aktif olabilme imkânı sunabilmek için, yöntemler geliştirmek.
- Erciyes Üniversitesi yerleşkesindeki fiziksel engelleri azaltmak
- Farklı gereksinimi olan kişilere kendileri için henüz uygun olmayan ortamlarda başarılı olabilmeleri için, 'beceri ve yaklaşım geliştirme' imkanı hazırlamak.
- Akademik personeli ile işbirliği yaparak örnek uygulamalar geliştirmek.
- Üniversitemizde belirleyeceğimiz öğrencilerimizin engellilik durum ve sayıları tespit edilerek uzman antrenörler alınarak engelli öğrencilerimizin fiziksel aktivitelere ve müsabakalara katılmalarını sağlamak
- Engelli öğrencileri diğer öğrencilerle kaynaştırmak
- Erciyes Üniversitesinde engelli koordinasyon merkezi oluşturmak.
- Erciyes Üniversitesinde tüm engelli bireylere yönelik oluşturulacak spor branşlarında uzman antrenör ,yönetici istihdamını sağlayıp araştırma ve uygulama merkezi oluşturmak
- Engelli bireylerin sosyal beceri iletişim ve kendine bakım aktivitelerinde normal akranlarıyla eş düzeyde olmalarını sağlamak aradaki farkı ortadan kaldırmak
- Bireysel sağlığın yükseltilmesi ve kronik hastalıklardan korunmak
- Engelli öğrencilerin sosyo_demografik yapılarının incelenmesi ve sonuçlar doğrultusunda önerilerin hazırlanması
- Yakın bir gelecekte engelli sporlarına yönelik uygun branşlar oluşturup üniversitemiz bünyesinde takım kurup ilgili federasyonlarca açılan yarışmalara takımları hazırlamak katılımı sağlamak

2.3.Yaklaşımlar ve Yöntemler

- Dinleyip paylaşarak
- Gerçekçi hedefler seçerek
- Örnek uygulamaları araştırarak
- Şahıs, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak
- Erciyes Üniversitesi'nde uygulanabilecek çözümler üreterek

2.4.Engelsiz Üniversite Erciyes Projesi Çerçevesinde:

- Yürüme engelli öğrenciye uygun yurtlar ve erişilebilir bina sayısı artmaktadır.
- 'Engelsiz Yerleşke Ulaşımı Projesi'yle, Yerleşke içinde zorluk yaşayan engelli öğrenciler Üniversite ulaşım servis desteğiyle ücretsiz servis hizmetinden yararlandırmak.
- Engelsiz Bilinç Eğitimi almış 'Yardımcı öğrenciler' Erciyes Üniversitesi engelli öğrencilere derste not yazma, sınav hazırlama, toplantıda 'görsel sohbet', yerleşke içi eşlik, kütüphane/yemekhane/yurt gibi konularda çeşitli hizmetler sunarak yardımcı olmamız gerekmektedir.
- Bilgi İşlem Dairesi'nin yardımı ile engelli öğrenciler Erciyes Üniversitesi'ndeki elektronik olanaklara artık daha rahat ulaşabilme imkanı sağlama: Görme engelli kişiler yerleşkedeki bilgisayarlardan JAWS ekran okuyucuyla Internet, e-posta ve sanal eğitim malzemelerine ulaşabilmelerini sağlamak. 'İnsan Bilgisayar Etkileşim Laboratuvarı' web sayfaların ulaşılabilirliğini oluşturmak.
- Sınavın bilimsel standart'ını koruyarak engelli öğrenciler için alternatif sınav koşulları sunulabilmekte ancak bundan yararlanmak isteyen öğrencilerin önceden öğrenci işlerine başvurmaları gerekmektedir.

3-ENGELLİ ÖĞRENCİLER DANIŞMANLIK BİRİMLERİ

Türk üniversitelerde engelli öğrencilere destek sunan kişiler arası elektronik bir iletişim ağı YÖK'ün izniyle ve desteğiyle kurulmuştur. Üye olmak için gerekli bilgileri

- Ad & Soyadı
- Üniversite
- Görev – Unvan
- E- posta
- Telefon

• Engelli öğrencilerinizle ilişkilerinizi(çalışma, sorumluluklar, vs.) belirleyip doldurunuz. Bu bilgiler moderatör tarafından onaylandıktan sonra gruba davet edileceksiniz

Kurumunuzda engelli öğrencilerle çalışan ve sorumluluk taşıyan her kişi bu gruba üye olabilir: Koordinatör, danışman, komisyon üyesi, öğretim görevlisi, vs. Kurumunuzda personel olmayan kişiler (örneğin öğrenci, dernek üyesi veya dışarıdan gelen gönüllü) çalışmalarınıza destek verir fakat bu listeye üye olamaz.

Grubun amacı ayrı üniversitelerde çalışan kişiler arası bağlantı kurarak, bilgi paylaşarak kaynaklara daha kolay erişimi sağlamak. Ve eminim şimdilik aklıma gelmeyen başka avantajları da olacak.

Gruba gönderilen yazılardan:

Her muafiyet aslında sistemin gerekli adaptasyonu yapamadığını kabul etmesi dolayısıyla başarısızlığıdır ve her muafiyet Engellilere yapılan negatif bir ayrımcılık anlamına gelir çünkü engelli bireyin de herkesle aynı yeterlilikte yükümlülüklerini tamamlamasını önler.

Hiçbir zaman yüksek öğretim programını kazanan engellilere daha düşük standartlar oluşturmamamız gerekiyor.

MADDE 8-Yükseköğretim kurumları tarafından bir rektör yardımcısı sorumluluğunda, özürlü öğrencilerin akademik, idari, fiziksel, psikolojik, barınma ve sosyal alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmaları planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere, mediko-sosyal sağlık, kültür ve spor işleri daire başkanlığına bağlı özürlü öğrenciler birimi oluşturulur. Birimin çalışma usul ve esasları yükseköğretim kurumlarınca belirlenir(3).

Yükseköğretim Kurumları Özürsümler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği'ndeki 8.maddeye göre geliştirilen Engelli Öğrenci Danışmanlık Birimlerinin bilgileri:

3.1.Engelli Üniversite Öğrencilerinin Tespiti

3.1.1.Amaç: İlk kez üniversitenin engelli öğrencilerinin tespitini gerçekleştirmek; tespit edilen öğrenciler için uygun ve eşit koşulların sunmak.

3.1.2.Tanım: Üniversitede okuyan engelli kişi kim olabilir?

Özürsümler Kanunu'nun 3. maddesi tanımı yanı sıra, üniversitede okuyan engelli kişi akademik ve/veya sosyal anlamda özründen dolayı dezavantaj yaşayan insandır. Gündelik hayatta zorluk

çekmeyen bir öğrenci laboratuarda çalışmalarında veya bir ödev hazırlarken ancak uygun koşullar sağlanırsa eşit bilgiye sahip olduğunu gösterebilir. İşitme ya da görme engeli, ortopedik engellerin yanı sıra Akdeniz anemisi, Behçet hastalığı, diyabet, epilepsi, şizofreni ve diğer durumlar da kişiyi engelli kılabilir(4).

3.1.3.Gerekçe: Tespit neden gerekli?

Şimdiye kadar böyle bir tespit yapılmadığından istatistikler tam olarak bilinmiyor ve engelli öğrenci sayısının var olandan oldukça az olduğu farz ediliyor. Bu nedenle uygun araç-gereç, destek ve ortam temini gereksiz görülüyor. Hâlbuki Birleşmiş Milletlerin yaptığı araştırmalar nüfusun % 12si ile % 20sinin engelli olduğunu ortaya koyuyor (5). Ama Türkiye'de tespit yapıldığı ilk üniversitelerde bu sayı % 0,1 olarak saptanmış (Bu durumda Türkiye'de üniversiteye gelen her öğrenci, gelemeyen en az 119 kişiyi temsil ediyor). Özürlüler Kanunu'na göre (15. madde) engelli üniversite öğrencilerine destek verilmelidir (4). Ama engelli öğrencilerin tespiti yapılmaya kadar ne destek verilebilir, ne de destek programı hazırlanabilir.

3.1.4.Tespit ilkeleri:

3.1.4.1.Sorumluluk ve gönüllülük: Engelli tespitinin gerekliliği ve önceliği ile ilgili konuları üniversite ortamındaki herkese bildirmek kurumun görevi ise de buna katılıp katılmamak öğrencinin kendi seçimidir. "Engelliyim" demek istemeyenler ya da bunu söylemeye hazır olmayanlar, projeden haberdar olur ve pasif gözlemci olarak kalabilir.

3.1.4.2.Gizlilik ve Güven: Gizlilik kavramı önemli; eğer engelli bir öğrenci durumuyla ilgili özel bir bilgi paylaşırsa, bu durum gizli tutulmalıdır. Aksi takdirde, güven kaybedilir.

3.1.4.3Sabır: İnsanlar büyük çoğunlukla ilk başta böyle bir projeye bir şeylerin değişeceğine inanmayabilir.

3.1.4.4.Gerçekçi ve Uygunluk; Bu şart oluşturulmaz ise; kişinin hevesi kırılır. Başlangıçta belki 3-4 kişinin tespit edilmesi bile yeterlidir. Bir takım engeller kalktıkça başkalarının da katılımı sağlanacaktır.

3.1.5.Yöntem: Kişiyi engelini açıklaması konusunda neden sağlanmalıdır; tespit gerekçeleri açıkça belirtilmelidir. Mesela, uygun sınav koşulları (görmeyenlere ve yazmakta güçlük çekenlere); işitme engelliler için ders destek imkânı; yürüme engelliler için ulaşım sorunu çözümü, burs, projelere katılım, sporda indirimli katılım, özel turnuvalar...

Verimli bir tespit yapılabilmesi için çok yönlü olmalıdır. İlk tespiti gerçekleştirmede herkes aktif rol alabilir:

Rektörlük tarafından, her bölümden bilinen engelli öğrencilerin ad-soyadı, telefonu, elektronik posta adresi, sınıfı, engel durumu bildirilmesi rica edilir. Resmi katkı projenin önemini vurgular ama böyle yapılan bir tespit, ancak kolaylıkla fark edilebilecek olan engelli öğrencileri tespit eder.

Akademik bölümlerin yanı sıra yurtlardan, öğrenci işlerinden, üniversite spor takımları dan, sağlık merkezi gibi diğer birimlerden de katkı istenmeli.

Proje hakkında duyarlı öğretim üyeleri, engelli öğrencileri projeden haberdar edebilir; çünkü engelli bir öğrenci, sınavlarda kendisine daha uygun koşullar sağlanması amacıyla durumunu belki de sadece öğretim üyesine açıklamış olabilir.

Öğrenciler de tespit konusunda katkıda bulunabilir; sınıf arkadaşları, oda arkadaşları, topluluktan ya da spor takımından arkadaşları, engelli bir öğrenciye projeyi haber verebilir.

% 100 tespit ancak teorik bir hedefdir. Çünkü

- Bazı engeller (örneğin işitme engeli) hemen fark edilebilir nitelikte değildir.
- Kişi, kısmen bir engelle sahip olabilir ya da engel bazı zamanlarda ortaya çıkabilir, bazen gözükmeyebilir.
- Bazı durumlarda, düzenli ilaç tedavisiyle engel gözükmeyebilir.
- Engelli kişi, toplumun önyargıları yüzünden, psikolojik olarak toplumun bakışından rahatsızlık hissettiğinden ya da damgalanmak istemediğinden durumundan bahsetmek istemeyip, saklayabilir.

Yöntem konusunda bazı örnekler ve önemli hususlar:

Bir üniversitede hem bir profesöre hem de 1.sınıf 1.dönemini okumakta olan görmeyen bir öğrenciye "Üniversitenizde kaç engelli öğrenci bulabilirsiniz?" diye soruldu. Profesör 13 kişi tespit etti; yeni başlayan görmeyen öğrenci 11 kişi tespit etti ve bunların çoğu profesörün bilmediği insanlardı. Böylece 20 kişi tespit edilmiş oldu. Yani, tespit projesine herkesin katkısı olursa verim daha da artacaktır.

Tespiti en verimli yapabilmek için soru tarzına, beden diline dikkat edilmeli; örneğin "Bölümünüzde kör/sağır/sakat kişi var mı, biliyor musunuz?" sorusu yerine "Bölümünüzde hiç görme/duyma/yürüme zorluğu çeken öğrenciler var mı?" sorusu sorulabilir.

Engelli bir öğrenci, resmi ve kıdemli bir insanın ters tepki vermesinden çekinerek durumunu bölümdeki hocasına anlatmak istemeyebilir. Yurtta kalabilmek için yurtlar müdürüne açıklayabilir, ya da sınıf arkadaşına söyler.

3.1.6.Sonuç: Özürlüler Kanunu'na göre üniversitede okuyan engelli öğrencilere uygun destek sağlanmalıdır. Buna göre desteğe ihtiyaç duyan öğrenciler tespit edilir, sorun ve ihtiyaçları öğrenilirse destek programı geliştirilecektir. İlk tespit edilenlere verilen destek projesi başarılı olduktan sonra, başka kişiler de projeye dâhil olmaya başlayacaktır. Fakat unutulmamalıdır ki seçim hakkı kişindir ve kişi zorlanmamalıdır.

KAYNAKLAR:

- 1- Özürlüler Kanunu (5378) Temmuz 2005:
15.Madde. <http://www.ozida.gov.tr/mevzuat/kanun.htm>
- 2- Özürlüler Kanununun 3.Madde (3/a) <http://www.ozida.gov.tr/mevzuat/kanun.htm>
- 3- <http://www.ozida.gov.tr/mevzuat/yokozurlukoordinasyon.htm>
- 4- Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 2005, Birinci Bölüm - Tanımlar, Madde 3 ve İkinci Bölüm - Eğitim ve Öğretim, Madde 15, <http://www.ozida.gov.tr/kurumsal/kanun.htm>
- 5- Overview of UN's Work on Disability, Lene Mikkelsen, 2004, First Workshop for Improving Disability Statistics and Measurement, Bangkok,
http://www.unescap.org/Stat/meet/widsm1/widsm1_lene2.asp